

Цитування:

Касьяненко А. С. Теоретичні аспекти становлення та розвитку пародії в сучасній українській культурі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 2. С. 39–45.

Касьяненко Андрій Сергійович,
аспірант Київського національного
університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0001-6085-2190>
andriikasyanenko@ukr.net

Kasyanenko A. (2024). Theoretical Aspects of Parody Formation and Development in Contemporary Ukrainian Culture. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 39–45 [in Ukrainian].

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПАРОДІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Мета роботи – окреслити та проаналізувати теоретичні аспекти становлення і розвитку пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі. **Методологія дослідження** базується на теоретичному методі систематизації, що має комплексний характер та охоплює історичний метод, який застосовано для дослідження становлення та розвитку пародії в сучасній видовищній культурі; культурологічний метод дав змогу проаналізувати теоретичні засади становлення та розвитку пародії в сучасній українській культурі. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що вперше виконано дослідження теоретичних аспектів становлення розвитку пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі на підставі вивчення наукових праць ХХ–ХХІ ст., присвячених цьому складному багаторівневому поняттю, окреслено та проаналізовано історичний аспект розвитку пародії у видовищній культурі, соціокультурний та етичний аспекти становлення пародії, аспекти впливу медіа та сучасних цифрових технологій на розвиток пародії в сучасних реаліях, її психологічний і правовий контексти. **Висновки.** На основі аналізу та систематизації джерел філософського, культурологічного та мистецтвознавчого спрямування визначено, що дослідження теоретичних аспектів становлення та розвитку пародії у видовищній культурі дає змогу стверджувати, що пародія є не тільки розважальною формою, а й потужним засобом культурної комунікації та розвитку сучасної української сценічно-видовищної культури. Доведено, що пародія як мистецько-видовищна форма в сучасній українській культурі має глибокі психологічні та соціологічні виміри, сприяючи не тільки розвагам, але й критичному мисленню та соціальним змінам.

Ключові слова: сучасна українська культура, видовищна культура, теоретичні аспекти, постмодернізм, пародія, мистецько-видовищна форма, культурний простір.

Kasyanenko Andrii, Postgraduate Student, Kyiv National University of Culture and Arts

Theoretical Aspects of Parody Formation and Development in Contemporary Ukrainian Culture

The purpose of the study is to outline and analyse the theoretical aspects of the formation and development of parody as an artistic and spectacular form in contemporary Ukrainian culture. **The methodology of the study** is based on the theoretical method of systematisation, which is complex; it includes the historical method, which is used to study the formation and development of parody in contemporary spectacular culture; the cultural method, which allowed analysing the theoretical foundations of parody formation and development in contemporary Ukrainian culture. **The scientific novelty** of the article lies in the fact that for the first time a study of the theoretical aspects of the formation and development of parody as an artistic and spectacular form in contemporary Ukrainian culture was carried out on the basis of the study of scientific works of the twentieth and twenty-first centuries devoted to these complex multilevel concepts. The historical aspect of the development of parody in spectacular culture, the socio-cultural and ethical aspects of the formation of parody, aspects of the influence of media and modern digital technologies on the development of parody in modern realities, psychological and legal aspects are outlined and analysed. **Conclusions.** As a result of the analysis and systematisation of sources of philosophical, cultural and artistic studies, it was determined that the research of theoretical aspects of the formation and development of parody in spectacular culture allowed us to assert that parody is not only an entertainment form, but also a powerful means of cultural communication and development of modern Ukrainian scenic and spectacular culture. It is proved that parody as an artistic and spectacular form in contemporary Ukrainian culture has deep psychological and sociological dimensions, providing not only entertainment but also critical thinking and social change.

Keywords: contemporary Ukrainian culture, spectacular culture, theoretical aspects, postmodernism, parody, artistic and spectacular form, cultural space.

Актуальність теми дослідження. У сучасній українській культурі спостерігається динамічне зростання проявів видовищної культури в непридатних для неї галузях суспільного життя: політиці та релігії, спорті й освіті, економіці й медицині. Світ видовищ детермінує видовищні ознаки в універсальні риси сучасної культури. Актуальність аналізу видовищної культури як соціокультурного явища визначається тим, що дає змогу поглибити уявлення про соціокультурну та естетичну значущість мистецько-видовищних форм як популярних видів художньої творчості в сучасному культурному просторі. Тому розуміння пародії як мистецько-видовищної форми знаходить своє місце у філософії, історії, культурології, мистецтвознавстві, театрознавстві, історії мистецтва та сучасної культури, історії української культури.

Змістовна наповненість мистецько-видовищних форм виражається в сучасній сміховій культурі, а саме: актуалізація комічного, завдяки сучасному медіапростору, віддзеркалює сучасну дійсність, акумулюючи систему морально-етичних доміант, які пронизують свідомість масової аудиторії. Українське суспільство вирізняється підвищеним інтересом до гумористичних та сміхових жанрів. Пародія, яка стала невід'ємною частиною сучасної української культури, дає змогу висміювати різноманітні явища та відображати суспільні події через гумористичний образ.

Актуальність дослідження зумовлена значимістю та складністю самого об'єкта дослідження – пародії як мистецько-видовищної форми; необхідністю науково-теоретичного обґрунтування становлення та розвитку пародії в сучасній українській культурі. Проте можна констатувати достатній рівень розробленості наукових праць, присвячених видовищній культурі, зокрема видовищним формам сучасної української культури, однак інша важлива складова – художньо-естетичне підґрунтя жанру пародії як мистецько-видовищної форми, культурний контекст – залишаються маловивченими. Виокремлення теоретичних засад обраної проблематики висвітлено в різноманітних дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Отже, з метою обґрунтування культурно-мистецької сутності й значення пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі, ефективним є вивчення проблеми з погляду культурології.

Аналіз досліджень і публікацій. Актуальність аналізу видовищної культури як соціокультурного явища визначається тим, що він дає змогу поглибити уявлення про соціокультурну та естетичну значущість мистецько-видовищних форм як популярних видовищних видів художньої творчості. Проблема видовищної культури має місце в концептуальних розробках як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Оскільки видовище є частиною масової культури, то, безперечно, при розгляді цього феномену не можна обійти увагою праці Р. Барта, Г. Гадамера, М. Еліаде, Х. Ортеги-і Гассета, Р. Хогарта, Я. Ратнера, К. Гайдукевич, Г. Чміль, В. Романчишина, дотично С. Безклубенка, О. Копієвської, І. Петрової та ін.

Для нашого дослідження важливими є філософсько-культурологічні та естетичні погляди теоретиків видовищної культури, зокрема: А. Банфі (Італія), В. Кісіна (Україна), Д. Макдональда (США), М. Маклюена (Канада), У. Еко (Італія), П. Паві (Франція), К. Станіславської (Україна), Р. Хогарта (Велика Британія) щодо обґрунтування масових видовищ та мистецьких видовищних форм у контексті соціокультурних трансформацій сучасності. Крім того, на сприйнятті видовищ у сучасному суспільстві та розвитку мистецьких форм видовищної культури акцентують у своїх працях українські дослідники: Н. Донченко, М. Мельник, О. Логвінова.

Мета дослідження – окреслити та проаналізувати теоретичні аспекти становлення та розвитку пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі.

Виклад основного матеріалу. Сучасна українська видовищна культура спрямована на емоційне і розважальне задоволення глядачів, її розвиток визначається появою різноманітних елементів театралізації та сучасних інноваційних технологій. Змістова наповненість української культури, а саме: актуалізація комічного, завдяки сучасному медіапростору, віддзеркалює реальність, акумулюючи систему морально-етичних доміант, які пронизують свідомість масової аудиторії. «Якщо йдеться про видовищність у мистецькій сфері, виникає мистецько-видовищна форма – художня структура, що поєднує систему мистецьких засобів виразності із зовнішнім видовищним виявом» [8, 18].

Оскільки пародія як мистецько-видовищна форма є динамічним та еволюційним жанром, дослідження її ролі в сучасному українському культурному просторі окреслило нові напрями

в розвитку видовищної культури. Саме пародія є засобом розважальної комунікації, тому дослідження пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній культурі є важливим для визначення тенденцій розвитку сучасних мистецьких практик, важливим напрямом вивчення сучасних форм вираження та взаємодії культурних кодів.

Обґрунтовуючи культурно-мистецьку сутність пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній культурі, виокремимо основні загальнотеоретичні засади дослідження пародії в сучасному українському культурному контексті, які окреслимо як історичний аспект розвитку пародії у видовищній культурі, соціокультурні та етичні аспекти становлення пародії, аспекти впливу медіа та сучасних цифрових технологій на розвиток пародії в сучасних реаліях, психологічний та правовий контексти. Дослідження цих аспектів дозволить краще зрозуміти роль та значення пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі, а також виявити її взаємодію з іншими явищами сучасності. Висвітлення обраної проблематики відбувається в різноманітних дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Історичний аспект. Експурс в історію виникнення пародії як виду творчості є багатим та цікавим, починаючи з її зародження з глибокої давнини як явища видовищного мистецтва, вона стала невід'ємною частиною в житті українського народу. Джерелом виникнення пародії вважається взаємодія двох типів культур: офіційної та неофіційної. Офіційна культура тісно пов'язана з певним соціальним порядком ієрархії, естетичних, етичних норм, які сформувалися в суспільстві. Неофіційна культура має карнавальний характер, який полягає в інверсії всіх звичних для суспільства уявлень. Тому пародія – номер, заснований на іронічній імітації (наслідуванні) як індивідуальної манери, стилю, характерних особливостей і стереотипів оригіналу, так і цілих напрямів і жанрів у мистецтві. Вона має свої корені в традиціях народної комедії, циркового мистецтва та вистави-пародії. Ще в давні часи люди використовували комічні імітації та насмішку для забави й розваги глядачів. Перше вживання слова «пародія» в англійській мові, наведене в Оксфордському словнику англійської мови, належить Беню Джонсону в книзі «Кожна людина у своєму гуморі» у 1598 році [7, 290].

«Словник театру» Патріка Паві – перше видання в Україні ґрунтовної праці теоретика,

професора театрознавства Сорбонни П. Паві – є узагальненим досвідом наукових і критичних знань у галузі сучасного європейського театрознавства. Автор словника, виходячи з базових даних, окреслює та визначає пародію в історичному, літературознавчому та театрознавчому аспектах. Так, за П. Паві: «пародія – старогрец. *parodia* «пісня навиворіт», «переспів»; англ. *parody*; нім. *parodie*; ісп. *parodia*; франц. *parodie*. П'єса або фрагмент тексту з іронічною переробкою оригіналу в глузливому тоні й із застосуванням різних комічних ефектів» [7, 290].

Канадська вчена Лінда Хатчеон, яка є найавторитетнішою сучасною дослідницею пародії в постмодерністському дискурсі, досить чітко окреслює основні тенденції, які необхідно враховувати для теоретизації проблеми пародії в постмодернізмі. У монографії «Теорія пародії: вчення про форми мистецтва двадцятого століття» (1985) вчена Хатчеон розглядає твори сучасної літератури, візуального мистецтва, музики, кіно, театру та архітектури, щоб прийти до всебічної оцінки пародії [10, 121]. За визначенням дослідниці, «пародія (у сучасному розумінні) – це імітаційний твір, створений з метою висміяти, прокоментувати або тривіалізувати оригінальний твір, його тему, автора, стиль або якусь іншу мету шляхом сатиричного або іронічного наслідування» [10, 126].

Дослідження історичної динаміки видовищної культури показало, що на всіх етапах розвитку суспільства вона виконувала найважливіші функції: соціалізуючу, комунікаційну, релаксаційну та рекреаційну.

Соціокультурні та етичні аспекти видовищної культури. В сучасній культурі України пріоритетною є функція соціальної регуляції та формування суспільної думки. Вивчення реакції аудиторії на гумористичні твори та вистави є складним аспектом теми, що вирізняється своєю актуальністю. Інтерактивність та зворотний зв'язок з аудиторією в медіа та інтернеті вносять нові виміри в розуміння пародії стилістикою, естетикою, поетикою.

Італійський філософ А. Банфі (1885–1957) у праці «Природа видовища» (1947) окреслив типологію і функції видовища: відповідно до його зв'язків із суспільством, виокремив соціальні функції та побудував типологію видовищ щодо співвідношення в ньому дійсності й колективності. Згідно з А. Банфі, при аналізі видовищних мистецтв варто враховувати щонайменше дві обставини: по-перше, це незаперечна залежність від

візуальної здатності глядача; по-друге, фактор публічності, масовість як істотні ознаки видовища. Кожен компонент видовищної дії звернений до глядача, підпорядкований організації його уваги, його вражень. Отже, художньо-організоване видовище є свого роду ігровим дійством. Філософ послідовно виокремлює видовище в самостійне культурне явище, яке зберігається, незважаючи на диференціацію художньої культури, «порізнному осмислюючись у релігійному обряді, політичній церемонії, в художньому зображенні», а іноді набуваючи «значення загального видовищного заходу, долаючи межі будь-якої конституційної схеми, створюючи навколо різнорідних подій типовий ореол соціальності» [9, 62].

Вивченню постмодерністської видовищної культури та взаємовідносинам митця і глядача присвячені праці сучасної української вченої К. Станіславської, зокрема в монографії «Мистецько-видовищні форми сучасної культури» (2016) дослідниця зосередила увагу «на розумінні видовищних форм як суперечливого соціокультурного явища, що відображається у філософії, історії, культурології, мистецтвознавстві, театрознавстві у своїх традиційних і інноваційних формах» [8]. Вчена вказує: «Як відомо, характерними ознаками та функціями видовища взагалі визначають дієвість, колективність, публічність, масовість, змагальноігровий контекст, регуляцію соціальної поведінки, комунікативність, компенсаторність. У контексті мистецького видовища додаються експресивність, синтетичність, ігрове начало, умовність, розгорнення на глядача, інтимізація, співучасть і співтворчість глядача» [8, 21]. Підходом до розроблення класифікації сучасних мистецько-видовищних форм дослідниця обрала загальноісторичну динаміку їх тілесних модифікацій в умовах предметно-просторового середовища. За цією ознакою форми були розподілені на чотири групи: образотворчотілесні, вуличні, сценічні та екранні, що дозволяє віднести пародію до сценічних та екранних мистецько-видовищних форм.

Найбільш ґрунтовно вивчав практику видовищної культури в цій площині вітчизняний теоретик режисури В. Кісін. За його визначенням, «видовище – це спеціально організована в часі та просторі публічна демонстрація соціально значущої поведінки. Виконавці демонструють свою або чужу поведінку, а глядачі сприймають та оцінюють її. Тільки одна особливість відрізняє видовищні

мистецтва від видовищ: виконавець демонструє не власну, а чужу поведінку, яку можна лише відтворити. Це вимагає здійснення спостереження, свідомого чи підсвідомого осмислення (створення уявного образу) і втілення цього образу у формі відтворюваної чужої поведінки, тому у видовищних мистецтвах демонструється не сама поведінка, а її образ» [4, 195]. Пародія як одна з видовищних форм володіє значним соціологічним впливом на аудиторію, надаючи можливість осмислити та переосмислити суспільні норми в менш конфронтаційній та більш доступній формі: «Досить популярним є жанр пародії, без якої не відбувається жодне видовищно-розважальне естрадне шоу. Жанровою ознакою пародії на естраді є зображення відомої персони – політика, громадського діяча, артиста, улюбленого героя художнього твору тощо. Завдання пародії полягає в карикатурному перебільшенні обраного персонажа з частковим зображенням зовнішніх ознак пізнання його персони» [1, 111].

У ХХІ столітті пародія отримала новий розквіт і стала важливою частиною сценічно-видовищної культури. Вона розширилася на різні медіаформати, включаючи кіно, телебачення та соціальні мережі. Великі гумористичні шоу, які комбінують музику, танці, акторську гру та комедійні сценки, стали популярними в сучасному світовому та українському розважальному просторі.

Сучасна Україна під час війни переживає багато суспільних, політичних і культурних змін. Українська пародія стає не тільки засобом розважальної комунікації, який сприяє розвитку творчих індустрій та формує критичне мислення для аналізу сучасних суспільних та культурних явищ, а ще й вагомим протидією стресу для українців під час воєнного стану та потужною візуальною інформативною силою і набуває політичного забарвлення. Зокрема, дослідниця української сміхової культури М. Мельник зазначає: «Під впливом воєнних реалій різноманітні форми та жанри всіх видів мистецтв набувають єдиного ідейно-тематичного спрямування, у яких розкривається патріотизм кожного українця. Такі істотні зміни в житті українців кардинально реформують культурно-мистецький простір, під час яких відбувається переосмислення концептів реалізації форм та різновидів сміхової культури» [6, 25].

Сучасні культурні рухи та соціальні зміни надають нові теми для пародії, даючи змогу висвітлювати та критикувати актуальні соціальні питання, політичні події та популярні

тренди. Це робить пародію не лише засобом розваги, але й важливим інструментом соціального коментаря: «Амплітуда комічного: від гостро сатиричного, іноді навіть принизливого – до гумористичного дружнього шаржу, – визначається особистим ставленням пародиста до оригіналу» [3, 10].

Аспекти впливу медіа та сучасних цифрових технологій. Сучасна українська видовищна культура, з одного боку, спрямована на емоційне й розважальне задоволення його учасників і глядачів, а з іншого – можна стверджувати, що розвиток видовищної культури визначається використанням елементів театралізації та сучасних інноваційних медіатехнологій. У сучасному цифровому просторі пародія знайшла плідний ґрунт для розвитку, особливо на платформах соціальних медіа та YouTube. Цифрові технології стали важливими засобами для створення та поширення пародійного контенту, демонструючи, як розширюють можливості для критики та самовираження через гумор.

Розглядаючи пародію крізь призму цифрових медіа- та інтернет-культуру, розуміємо, що цей жанр дає змогу мистецтву виступати засобом критики, самовираження та навіть вшанування. Поширення нових платформ, таких як стримінгові сервіси, відеохостинги та соціальні мережі, змінює способи, якими пародія досягає своєї аудиторії та дає можливість авторам пародій швидше реагувати на культурні та соціальні події, а також залучати аудиторію з усього світу. Українська дослідниця О. Логвінова розглядає процес трансформації видовища в сучасній культурі, жанрові різновиди видовищ та їх нові форми, які з'являються на сучасному етапі шляхом змішування. Авторка досліджує особливості шоу-індустрії, яка прогресує в контексті видовищних мистецтв та має великий вплив на формування сучасної видовищної культури. Це вказує на багатофункціональність сучасного видовища, що спонукає до творчого пошуку фахівців різних галузей, залучених до сфери створення масових дійств, іноді виконує не лише розважальну, а й виховну функцію, пізнавальну й навіть арттерапевтичну. Завдяки технологічним інноваціям та еволюції медійного простору, пародія відображає та формує суспільні наративи, водночас залишаючись важливим засобом критики та самовираження.

Психологічний аспект. Пародія володіє значним психологічним впливом на аудиторію, відіграючи важливу роль у відображенні та

формуванні суспільних норм і цінностей. Королями карнавального дискурсу є естрадні артисти, а саме пародисти, стендап-коміки, для яких сміх є основним фактором, причому в цьому випадку пародія виступає як яскрава театральність і кольорова видовищність, а саме: яскрава візуальність, що допомагає утримати увагу глядача, передати інформацію та зафіксувати її в реципієнта, адже яскраве зображення має владу над індивідом.

Із психологічного погляду, привабливість пародії можна пояснити підсиленням зв'язку між глядачем та пародійним матеріалом, оскільки аудиторія вже знайома з оригіналом, що робить пародію більш доступною та зрозумілою; відчуттям інтелектуальної переваги через розуміння та вловлювання тонких жартів і відсилань, що містяться в пародії; наданням змоги публіці випустити накопичений психологічний тиск, пропонуючи гумористичний вихід для соціальних та особистісних конфліктів.

Пародія стає цікавою тоді, коли пародист пропонує глядачеві не лише схожу копію, не імітує певний суб'єкт, а висловлює через неї власну іронічну або сатиричну оцінку особи чи явища, яке він зображує. Творче натхнення породжує дискурсивні особистості пародистів, валідність творчого досвіду, яких важко переоцінити. Пародист проводить ніби психологічний тренінг з глядачем, забезпечуючи його гумористичний настрій на сприйняття усного комічного дійства. Пародія не має принижувати особистість пародійованого, вона повинна бути дотепним наслідуванням. «Справжнє мистецтво пародії полягає в моральній площині відтворення образу, наприклад відомого естрадного співака, улюбленця мільйонів, людини, що пройшла певний творчий шлях: я створюю дружні шаржі-пародії на відомих зірок естради, але не грубо, це не сатира і не гротеск, я роблю це делікатно: іронічно показую характер зірки, манеру рухатися, емоційно поводитися» [3, 10]. Художній результат досягається завдяки унікальній психотехніці артиста, його музичним здібностям, темпераменту, емоційності, індивідуальним рисам характеру, зокрема, «мімічна» маска пародиста є унікальним явищем психологічного порядку, яке надає артисту можливість до миттєвої трансформації та сприяє глибшому розкриттю внутрішнього світу пародійованих образів. Митець у цій ситуації виступає і як об'єкт, і як суб'єкт сценічної творчості.

Правовий аспект. У правовому полі пародія посідає особливе місце, перебуваючи

на перехресті авторських прав та свободи творчості. Закони про авторські права захищають оригінальні твори мистецтва, зокрема літератури, музики та інші творчі роботи, надаючи їхнім авторам ексклюзивні права на використання та розповсюдження своїх творів. Пародія, яка використовує елементи оригінального твору для створення нової, часто гумористичної роботи, може викликати питання про порушення цих прав. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо використання об'єктів авторського права в пародіях, попури та карикатурах» (2016) визначає пародію як «<...> твір, який є творчою переробкою іншого правомірно оприлюдненого твору або його частини, що за своїм змістом має комічний, сатиричний характер або спрямовується на висміювання певних подій або осіб» [2]. Законом дозволено використовувати без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оприлюднених літературних, художніх, музичних та інших творів для створення на їхній основі творів у жанрі літературної, музичної або іншої пародії, попури чи карикатури, а також використання такої пародії, попури або карикатури.

Наукова новизна статті полягає в тому, що вперше виконано дослідження теоретичних аспектів становлення розвитку пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі на підставі вивчення наукових праць ХХ–ХХІ ст., присвячених цим складним багаторівневим поняттям, окреслено та проаналізовано історичний аспект розвитку пародії у видовищній культурі, виявлено соціокультурний та етичний аспекти становлення пародії, аспекти впливу медіа та сучасних цифрових технологій на розвиток пародії в сучасних реаліях, психологічний та правовий контексти. Проведений теоретичний аналіз основних аспектів становлення та розвитку пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі свідчить, що пародія посідає важливе місце в культурному розвитку мистецьких практик.

Висновки. Досліджуючи пародію як історико-культурне явище, прослідковуємо чіткі риси візуалізації, інтерактивності, креативності, динамічності дії, масштабності, високотехнологічності, яскравості. На культурологічному рівні сформувалися певні уявлення, які стали підґрунтям осмислення феномену пародії як різножанрової цілісності, суть якої визначається структурною складністю, а структура – основними функціями.

На основі аналізу та систематизації джерел філософського, культурологічного та мистецтвознавчого спрямування визначено, що дослідження історичного аспекту розвитку пародії у видовищній культурі, соціокультурного та етичного контекстів становлення пародії, аспектів впливу медіа та сучасних цифрових технологій на розвиток пародії в сучасних реаліях, психологічного та правового аспектів дає змогу стверджувати, що пародія є не тільки розважальною формою, але й потужним засобом культурної комунікації та розвитку сучасної української сценічно-видовищної культури.

Досліджуючи пародію як історико-культурне явище, прослідковуємо чіткі риси візуалізації, інтерактивності, креативності, динамічності дії, масштабності, високотехнологічності, яскравості. Загалом пародія як мистецько-видовищна форма в сучасній українській культурі має глибокі психологічні та соціологічні виміри, сприяючи не тільки розвагам, але й критичному мисленню та соціальним змінам.

Попри значний масив праць з дослідження мистецько-видовищних форм сучасної української культури, вивчення пародії як мистецько-видовищної форми в сучасній українській культурі ще не знайшло належного обґрунтування в сучасних культурологічних та мистецтвознавчих працях та має свої перспективи.

Література

1. Донченко Н., Мойсеєнко В. Сучасні видовищно-розважальні шоу на естраді: діапазон жанрів та особливості режисури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 1. С. 109–112.
2. Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо використання об'єктів авторського права в пародіях, попури та карикатурах : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1651-19> (дата звернення: 28.02.2024).
3. Коскін В. Андрій Касьяненко: «Я очищую публіку від сміття поганих емоцій». *Демократична Україна*. Київ, 2007. № 109 (23651). С. 10–11.
4. Кісін В. Як видовища породили режисуру. Режисура як мистецтво та професія. Київ : АЕЛС-технологія, 1998. Кн. 1. 102 с.
5. Логвінова О. О. Тенденції трансформації театралізованих жанрів та форм сучасної видовищної культури. 2014. URL: <http://www.visnik.org/pdf/v2014-07-17-logvinova.pdf> (дата звернення: 28.02.2024).
6. Мельник М. М. Різноманітність новітніх форм сміхової культури в медійному просторі України. *Культура і сучасність*. 2022. Вип. 2. С. 24–

29. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2022.270538>.

7. Паві П. Словник театру = *Patrice PAVIS. Dictionnaire du Théâtre* / пер. з фр. М. Якуб'як. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 640 с.

8. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. 2-ге вид., перероб., допов. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.

9. Banfi A. *Filosofia dell'arte*. Editori Riuniti. Roma, 1962. 367 p.

10. Hutcheon, Linda A *Theory of Parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms*. London and New York : Methuen, 1985. 143 p.

References

1. Donchenko, N., Moiseenko, V. (2017). Modern Entertainment and Spectacular Shows on Stage: Range of Genres and Features of Directing. *Herald of National Academy of Culture and Arts Management*, 1, 109–112 [in Ukrainian].

2. The Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine 'On Copyright and Related Rights' on the Use of Copyright Objects in Parodies, Potpourri and Caricatures". (n.d.). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1651-19> [in Ukrainian].

3. Koskin, V. (2007). Andrii Kasyanenko: «I clean the public from the garbage of bad emotions».

Democratic Ukraine, 109 (23651), 10–11 [in Ukrainian].

4. Kisin, V. (1998). *How Spectacles Gave Rise to Directing. Directing as an Art and Profession*, 1. Kyiv [in Ukrainian].

5. Lohvinova, O. O. (2014). *Tendencies of Transformation of Theatrical Genres and Forms of Modern Spectacular Culture*. Retrieved from: <http://www.visnik.org/pdf/v2014-07-17-logvinova.pdf> [in Ukrainian].

6. Melnyk, M. M. (2022). Variety of the Newest Forms of Laughter Culture in the Media Space of Ukraine. *Culture and Modernity*, 2, 24–29 [in Ukrainian].

7. Pavi, P. (2006). *Dictionary of the Theatre = Patrice PAVIS. Dictionnaire du Théâtre*. Lviv [in Ukrainian].

8. Stanislavska, K. I. (2016). *Artistic and Spectacular Forms of Modern Culture*. 2nd ed., revised, supplemented. Kyiv [in Ukrainian].

9. Banfi, A. (1962). *Filosofia dell'arte*. Editori Riuniti. Rome [in Italian].

10. Hutcheon, L. (1985). *A Theory of Parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms*. London and New York [in English].

*Стаття надійшла до редакції 02.04.2024
Отримано після доопрацювання 03.05.2024
Прийнято до друку 10.05.2024*